

Ametiühendusline kuutiri

Ilmuub kord kuus.

Adressid:

Toimetus: Lembitu tän. nr. 4, krt. 4, Tallinn.

Talitus: postkast nr. 367. (S. Profusmägi 4).

Telefonid: Toimetusel 3-77; talitusel 3-61.

Nr. 8

November ja Detsember 1924.

Nr. 8

Lõpuni wiidud mäng.

Alles eelmises „Ametiühendusliku kuutirja“ numbris mõistate kõne alla kommunistliku partei tegemise Gestis ühenduses ins. Manilioni tapmisega ja Seidemanni salakade areteerimisega. Müüd on wahapeal kommunistlik liikumine kiirustanud omi samme ja jõudnud sihni, kuhu aastate kestes püüti, mida pühalikute tooniga kuulutati kui päästmist ja hingeõnnist, hoolimata jotsialistide hoiatustest ja hukkamõistmistest.

Enne kui wiimase aja wärskete sündmuste juure asuda, tahaksime pisut peatada meie peale sõjaaegse kommunismi arenemiskäigu ühiskute werstatulspade juures ja waadelda, kuid walmisid pikka mööda 1. detsembri kurwad päewad.

Sõja ajal ja ka esimese riigikogu walimiste eel oli meie kommunistlik liikumine üsna kahwatu keldri taim. See ajajärg kommunistlikult liikumisest oli ka nõnda ütelda puhastwerd kommunistlik. Warjamataki seati üles oma põhimõtted, awalikult kuulutati ja soowitati oma taktikat. Tööd tehti peaaesjalikult põrandal, seal foguti omale poolehoidjaid, aga ka põrandapealised organisatsioonid, nagu Tallinna ametiühenduste kesknõukogu, ütlesid selge sõnaga, mida nad tahawad ja kes nad on.

Uga warsti jõuti otsusele, et puhtkommunistlik kihutustöö ei anna soowitawaid tagajärgi mitte kusagil. Wõib saada käputäie fanaatikuid, aga juur hulk ei tule kaasa. Sellest siis oli tingitud nende uus poliitiline kurs nii mujal kui meil. Kui ei saa mõita masside poolehoidu oma tõelikkude seisukohtade agiteerimisega, siis tuleb oja neisti peita hõlma alla ja hafata nurgatagajel teel inimesi oma mõrda wedama — see oli selle uue kursi siis. Sa tõepoolest 1922. aastast peale oleks nagu kommunistlik hoopis kadunud. Päewakorrale tõusis hüüdsõna — töörahwa ühine wäerind. Wõeti wastu meil 12 põhinõudmist, mis käsitasid mitmesuguseid puuduosi tööliste elus ja

mille kõrwaldamisele pidi töörahwa ühine wäerind ajuma. Mitte sõnagi riigikorra kutumiseist, sõnagi kommunistist, piukugi Wene-maaga liitumisest. — See kõik oleks tulnud pealekauba siis, kui ühismäerinna juhid oleksid wõimu oma kätte saanud. Nende küsimuste otjustamisel ei peetud tarwilikult töölistiasjariwaniist — neid oleks otjustanud piisjide ja rewolwriite kõnelused. Uga weel enam. Ühismäerindlased jalgasid otjekohhe maha, kui neilt selget wastust päriti nende küsimuste peale. Salgasid maha sellepärast, et meie töölistkonna juur enamusi siin põhjalikult lahku läheb kommunistidest.

Kui ühismäerindlased enne teise riigikogu walimisi maale kihutuskoosolekutele ilmusid, siis leidsid nad eest wäga soodsa pinna. Rahulolematus ja waen maa kehwiwute eneste kessel oli juur. Seda ka kasutati. Maata jäanud moonameestele öeldi — waata seal on asunikud teie eest maa ära kistunud — nad kurwad teid. Wsunikkudele jutlustati — riit nõõrib teie käest renti, ei anna abi, ei ehita maju. Wõllutöölistele jeketati, kui wiletsad nende palgatingimised on — neid waja paran-dada.

Sotsialistid, need nõuda küll ka kõike seda, mis ühismäerindlased, aga Loompeal jalata nad puha maha. Parandada mõib kõikide — nii asunikude, moonakate, popsnikkude ja tööliste seisukorda ainult ühine wäerind.

Koosolekutel, kus kõiki neid jüütuid nõudmisi ettekanti, panid töölistes umbusklikult küsimuse ette, kas tunnistate ka Gestis riiki? Ja muidugi — wastati, miiks ei peaks siis meie tunnistama, „kui see riik ja walitus meidki on tunnistanud.“ See jossifiline wastus rahuldab kuulajaid — oli päris selge, et siin pole tegegnist kommunistidega, waid parteitute tööliste sõpradega. Ja hääl anti. Walimistel sai ühine wäerind oma 70—80 tuhat häält.

Petusega saadud häälte rohkusest julgust võttes, asusid kommunistid peale valimisi hoogsamalt tööle — kuid mitte selles sihis, nagu valimistel lubatud, vaid hoopis vastupidil. Tööliste seisuforra parandamine seadusandlisel teel, tööliste organiseerimine majandusliku mõttelise korraldamiseks heideti nurka ja asuti pool pörandaaluseid, pool avalikke löökjalge looma. Kommunistidel näis kohe peale valimiste nõu tekkimud olevat teostada seda, millega nad maha said 1. detsembril. Sellest kõneldi kitsamates ringides juba päris avalikult. Muudugi nende suur valijate hulk, kui ka õige tubli osa „ühisesse väerinda“ mõetud kandidaate ei teadnud neist kavatjustest mitte midagi.

Sellepärast on siis ka arusaadav, kui suur osa „149“ protsessi tegelasi — maamehi lihtsalt laiatavad käja ja otsekui unest ärgates küsinud, — mida olen teinud kuritegeliselt. Kohustus seletasid nad avameelselt, kuis nende juure tulnud ja nõusoleku allkiri mõetud „töölise“ nimekirjas kandideerimiseks. Kiigi vastu nad pole iialgi mõelnud välja astuda, tahtnud ainult aidata kaasa töölise seisuforra tervendamiseks abinõudega, mis seaduses lubatud.

Oli kohe näha, et inimesed otsekoheselt kõneleavad, et nad midagi ei salga ega varja. Need olid kommunistide poolt petatud väheste arusaamisega töölised. Need olid kommunistide ohvrid. Ja ei ole kahtlust, et kohus oleks nad õigeks mõistnud. Kuid seal astusid wahela ninamehed, kes meelega ja sihikindlalt olid petnud neid õnnetuim inimesi, kelles peitises loomulik rahulolematuus meie kodanluse rumal ja ülekohtuse poliitika vastu. Kohus muudeti otse kui kõrtsiks, promoteeriti, teotati kohut — tehti kõik mis iganes võidi ja osati, et karistus raskem oleks.

Kui meie ennem poleks midagi kuulnud kommunistide alatusest ja nende keskel valitsevast promokatsioonist, siis avas „149“ protsess kogu meie kommunistliku liikumise juust sellest küljest, sest siin istusid kõrnouti süüpingil teadlikud juhid, reamehed kui ka nende ohvrid.

Ja vist kunagi pole need kohtupingil istunud mõisa- ja talusulased kuulnud ei paruni ega taluperemehe suust enese üle niisugust hirmutamist, halvakspeanemist ja mõnitamist, kui oma enda seltsimeeste poolt kohtus.

Muidugi ei oleks pidanud kohus neid korvalasjaolusid otse tegemisel arvesse võtma. Silmaspidades meie iganenud nuhtlusseadusi, oleks kohtul tulnud eriti ettevaatlikult talitada ja karistuse määramisel iga iisku süüdi, mis kohtulikul uurimisel kindlaks tehtud, eriti

arvesse võtta. Seda on piütud küll teha, kuid ometi liig jämedates joontes, mille tõttu õigeksmõistetute protsent on liig väike, kuna eluks ajaks ja pikaajalisele sumitööle määratud arv kohutavalt suur, mis kogu kohtuotuse teeb liig karmiks ja rajuwaks. Mõistagi oleks see tulnud hoopis teistjugune, kui poleks olnud promoteerimaid väljaastumisi nina-meeste pealejurmijel.

Mõnda töi kommunistliku tegewuse awalik ajajärgi töölisklassi seisuforra tervenduse asemel ainult õnnetu mitmekümnele proletaarlise perekonna toltjale, keda jultunud wiisil oli kistud sinna, kuhu nad teadlikult kunagi poleks läinud. Ja kui need inimesed hätta olid sattunud, siis andsid kommunistid neile veel jalahoobi järele, piütades neid tõugata sügawamale kuristikku.

Teiseks selgub sellest protsessist, et kommunistid on piütunud meie töölisühisusi nende otjekoheste ülesannete juurest sihikindlalt juhtida poliitilise õnnetuimise teele, asetades neid niiviisi olukorda, kus kiratjemine käegakatsutatav ja huffuminegi mõõdapääsemata. Ei ole mingit kahtlust, et tugenedes „149“ protsessi otjusele ja eriti selle motiividele, saawad wastawad ametkonnad wõi jälle teine kohtu instants, kus ühisuste asi arutusele tuleb, ainsa järelduse tegema — ühisused kinnr.

Noobastiku awaliku tegewusega arendasid kommunistid muudugi pörandaalust tööd. Mõit awalikud organisatsioonid, muu seas ka ametiühisused olid neile ainult niipalju tarwilikud, kui palju nende kaudu pääses erapooletuse filidi all tööliskonnale lähemale, et sealt ammutada omale pimedaid tööriistu. Selle pörandaaluse tegewuse peasisiks, nagu meie niid päris kindlasti welda wõime, oli muudugi sõjariistus wäljaastumise ettevalmistamine.

Raua ärgitati ja ähwardati, kuni ometi lõpuks 1-jel detsembril hoop wirutati.

Muidugi ei hakka meie siin kõigile tuntud jündmustikku kordama. Ometi ei pääse mõnda ühest asjast ja nimelt sellest, kuidas korraldati see wäljaastumine ja kes olid need tegelikud jõud, keda asutusi üle wõtma saadeti? Teiste sõnadega, kas tekkis see kurbmäng stiiühiliselt, meie oma töölise keskel korjatud pörandaaluste rühmituste kaudu, wõi jälle kuidagi teisiti.

Tallinnlastele, kes terve selle jündumise tunnistajateks olnud, pole kahtlust, et siin Tallinna töölisi õige wähe otjekohese osa wõttis. Ka pörandaalune kommunistlik töö on annud õige wähe tagajärgi. Nagu üks asjaosalistest ise seletab, kujunenud Tallinna wäljaastumine järgmiselt:

Teatavasti purelemad Venemaal kaks Eesti kommunistliku tiiba omavahel päris koera viisi. Üks osa nimetatakse ajukoha järrele Jontanka meesteks ja teine Eesti sektiiooniks. Jontanka mehed on ammu lõõnud Eesti peale käega ja sellepärast ei arenda nemad siin mitte mingisugust tegemust — nemad istuvad komisjaride kohtadel ja on sellega üsna rahul. Selle vastu on Eesti sektiioon eesotjas Anwelti ja Pöögelmanniga kogu oma tähelepanu pööranud Gestile. Suur osa Eestiist põgenevad ja väljavahetatud kommuniste sunnitakse astuma Eesti sektiiooni.

Mõni päev enne 1. detsembrist käsutatud hull jarnaseid pagulasi Eesti sektiiooni ruumidesse ja teatatud: Gestis on asi küps. Nii ja niisugused väeasjad on läbi ja läbi kommunistlikud, Tallinna eraldamise eest teistest linnadest on hoolitsetud ja tarvitses anda väikest tõiuet ning kogu maa on kommunistide käes. Ühtlasi antud meestele käsi teatavaks päewaks Tallinna jeks määratud korteritesse ilmuda ning oodata edaspidi jeks korraldusi.

Täites ülemuse käsku, tulnudki mehed heade lootustega välja. Tallinnas sektiinud neile ainult mõni üksik inimene. Nii läinudki nad 1. detsembril sündmustele vastu. Aga suur olnud nende illatus, kui küpsiks peetud sõjaväeasjad kaasatulemise asemel nende peale ägeda tule avanud. Jälle leidnud need üleskrutitud inimesed, et neid veel kord kõige nurjatumal kombel petetud ja nagu oinoid tapalavale weetud. Nodus öieti jama pilt, mis 1918. a. Keilas, kuhu sanuti Anwelt jaatis rongitais inimesi Saksa sõjavägedele juurtiilikihaks.

Et jutustus õige, näitab ka see asjaolu, et suur osa tabatud väljastujatest on töepoolst üle piiri tulnud inimesed. Ja ainult mõned üksikud kohalikud töölised on nende keskele ära eefinud.

Nii mõime täie õigusega öelda, et armetud ja mannetud tagajärjed on olnud meie kommunistide nii avalikult kui pörandaalusel tööl. Nii palju nad juutsid kaasa tömmata töölisi, kui palju nad väljendafid üldist rahulolematust — oma meesteks, kommunismi eest mõitkejateks nad ei ole juutnud nimetamisvääriks osagi meie tööliskonnast teha. Kommunistidele hääletati nagu protestiks meie kodanliste rühmade halwa ja mildaka jofiaalpolitika vastu. Ja see oli ka kõik. Töölised

aga ei uskunud ja jeda vähem usuvad nad nüüd, et kommunistid juudavad nende elujärke parandada. Neid ihegi kardetakse, kui sellegi väheise vabaduse hämitajaid, mis meil praegu on. Kas ei kõnele küllalt selget keelt see, kui 1. detsembril püüsid paukufid, siis käis töö kõikides mabrikutes täies hoos, kõik raudtee töölised olid oma kohtadel ja linna töölised olid oma ülesannete juures, nagu ei oleks üldse midagi jündinud. See näitab kui võrd eraldatud olid väljastujad ja kui kunstlikult oli kogu werejaun korraldatud.

Nüüd on see „riigipöörde“ katse seljataga, tema tulemused — käega katjutavad: Igi kolmkümmend furnuteha kommunistide kuulide ja wahest kaks korda nii palju sõjaväe ja politsei kuulide läbi. Peale selle kaitsejõu kord üle terve maa ja mis kõige tähtsam — on loodud meeleolu kõikide tagurliste olluks liitumiseks. Aga kas ei kirjutanud meie juba Seidemanni „riigipöörde“ jandi puhul kuu aega enne 1. detsembrist „Am. kuufirjas“ sõna-sõnalt järgnust: „Seidemanni riigipöörde katse oleks võinud aga kogu meie töölisklassile suureks õnnetuiseks jaada, jekt temale oleks paratamata järgnenud tugew ja terawafujuline reaktiiooni tormijooks.“

See on nüüd sõna-sõnalt täide läinud Anwelti riigipöörde katse puhul. Lundes meie tööliskonna meeleolu ja kommunistliku tegemuse pinnatuft, oli meile enam kui selge, et iga niisugune näputäie sõjariistus isikute väljastumine ei too peale asjatu meremalimise ja reaktiiooni kasvamise töölise klassile mitte midagi. Mida kommunistid külvanud, jeda lõikavad nüüd tagurised. Leiva asemel on nad toonud tööliskonnale tina.

Omas meeletuses on nad kord alatud mängu wiinud jeks korraks lõpuni, fundides teist korda Eesti töörahvast üleelama sõjavälja kohtute karmi ajajärku. Aga kas jätavad nad meid nüüd rahule? Waemalt küll. Praegusa aja kommunistid ei küsi õhwriteft, mis ta tegewus töölisklassilt nõuab. Ei ole kommunistidele midagi odavamamat kui inimelu ja ei peitje ihegi poliitilise woolu ideoloogias juuremat werejanu kui jeal.

Ometi mõime peale 1. detsembrist teatava rahuldustundega öelda — meie töölisklass on siiski küps ja poliitiliselt arenenum; kui jeda kommunistid näisid arwamat.

Sektimehed töölised ning ametnikud toetage „Ametiühenduslist kuufirja“ tellimise ning kaastööga.

Tööta töölistele abiandmine.

Tööpuudus on saanud meil peale ilmafõja püüvats nähtuseks.

Kahjuks ei saa meie absoluutfelt wõtta neid arwulisi andmeid, mis meil kasutada. Selle tõenduseks wõiks tuua tööta tööliste ülestkirjutused Tallinnas minewa aasta lõpul ning käesolewa aasta algul.

1923. a. oktoobri kuu wiimasel päewal oli registreeritud Tallinna tööbõrjes 391 tööta töölist; detsembris — 342; jaanuaris 1924. a. 992; weebruaris 1745 ja märtsi kuu wiimasel päewal 1887.

See järski tööta tööliste arwuline tõus on seletatav sellega, et käesolewa aasta algul hafati abi andma tööta tööliste, kuna jeni paljud töölistes asjatuks pidasid endid registreerida, sest töö saamise peale oli wähe lootust, oli nüüd wõimalus awanenud registreerimise kaudu wäikesti toetust saada. Ja see tõmbas ligi suurema osa tööta töölistest. See tõus oli ligi wiiekordne. Sellest on näha, et tööline tööta tööliste arw tuntawalt lähleb lahtu tööbõrjete andmetest.

Kuid wõrdluseks wõib neid andmeid siiski tarwitada.

Meil puuduwad aga kahjuks ka ühtlased andmed fogu maa kohta.

Et Tallinn on tähtsam tööstuse keskpunkt, jälgime tööta tööliste arwulist liikumist Tallinna tööbõrje andmete järele.

Tööta tööliste arw liikus Tallinnas järgmiselt: 1919. a. 17.261 töölist, 1920. a. 7.274; 1921. a. 4.098; 1922. a. 3.585; 1923. a. 2.729 ja 1924. a. 8.712.

Neist andmetest on näha, et meil tööliste seiskord töö leidmiseks minewal aastal halwem oli, kui 1920. aastal, aastal, kus meie oma majanduslist elu alles hakkasime korraldama. Riida katseid uusi tööstusalasid meile istutada, on ebaõnnestanud. On raisatud palju riigi ja rahwa jõudu ning wara ja osaliselt seisame endise katse küna ees. Meie ei ole osanud oma tööhõudu loowale tööle rakendada. Meie kodanlus ei oska tarwiliselt korraldada uute wäärtuste loomist, rahwas kannatab puudust tarbeainetes, kuna tööhõud seisab tarwitamata ja töölistes oma perekondadega nälgiwad, hidoruwad ja tuimuwad.

Eriti terawalt ja kestwalt kannatawad tööpuuduse all kolm tööliste gruppi: metallitöölised, ehitustöölised ja lihttöölised. Kuna ehitustöölisete talwekuudel alaliselt tarwis oleks ajutisti töid korraldada ning lihttöölised wõiksid tõmmatud saada uue majanduslise tõuju ajal uuesti tööprofessist, on metallitöölistel

wähe lootust ka tulewikus omale wõstawa töö leidmiseks. Meie suuremad metalliwabrikud hingitewad ainult, nendel auru seeshoidmine on kulukam, kui nende täielik sulgumine. Ja sellega ühenduses peafid meie metallitöölised ümber õppima, uue tööala walima. See on walurikas ja raske protsess. Metallitöölised on meie teadlikum, õppinum ja parima tööstusega liht töölistesomas. Lastaid kestnud wisa õppimisaeg ning töö on seljataga — ja nüüd tööta, jisketulefuta, toetujeta peab ta otsima uut ala, wõi hakata mustatööliseks! Siin on eeskätt töö-hoolekande ning haridus-ministeeriumi ülesanne korraldada metallitöölisetele maksuta kursuseid uue tööala kätteõppimiseks, mis meie oludes elujõuline, ning mis suuremaid hulke töölisti tarwitab. Teiselt poolt peab kursustel käijatel endil ning nende perekondadel wähemalt jeni äranelamist wõimaldama, kuni uus õskus kätte õpitud.

Sarnane toetus ei ole wälismaail uudis. Ka wälismaail korraldatatse walitjuse poolt eriti liht tööliste kursuseid uue õskuse kätteõppimiseks, sest liht tööliste arw kipub ifka suuremaks paisuma, kui seda tööstus ära tarwitada suudad.

Peale jeda jätatse kawakindlalt mõned ühiskondlised ning riiklised tööd talweks, mis aastaajast ei olene. Sest palju kasulikum on nii ühiskonnale kui ka tööliste, et tööline oma õskuse järele tööd leiaks. Igajugu kiwiraumis-, metsa- ning mullatööd, mis tawaliselt tööta tööliste korraldatatse, nõuawad samuti õskust ning wilumust ja ei ole kuigi kasulik seal tarwitada tööhõudu, mis mujal mitmekordiselt suurema wiljakusega töötaks.

Sarnane tööde korraldamine äratab õigustatud nurinat tööliste seas. Tööline peab wõstma töö, mida ta ei tunne, milleks tal wilumus, kehalik jõud, tööriistad, jala nõud ning riided puuduwad — ühesõnaga, misjuguwale tööle ta sugugi kohanenud ei ole. Ta peab seal palju enam oma jõudu juba töö uudsuse pärast kulutama, muist tööoludest rääkimata. Ta saab aga mõntsa wäiksema palga, esiteks sellepärast, et ta töö arusaadawalt nii wiljakas ei wõdi olla, kui wilunud töölistel, teiseks sellepärast, et ühiskondlistel töödel harilikult tasu wäiksem on, ja sellepärast puudub töölistel tööroõm ja tarwilik töötahmine, samuti puudub aga ka tarwilik tööhõud, sest wiletja palga juures on ka toitmise ja katmine wilets. Halwasti toidetud ning katetud tööline ei suuda ja ei taha nii tööd teha, nagu hästi toidetud ning katetud, wärske homse päewa peale julge tööline.

Sellepärast on ka igalpool välismaail seisukohale ajutud, et tööta tööliste korraldamine ei ole hoolekannet, ei ole eestkätt abi korraldamine töölistele.

Kuigi tööde korraldamine töölisti rasketest aegadest üle aitama peab, nõutakse töölistelt tööd raha eest, mis nad saavad. Sellepärast ei tohi ka maksetam tasu mitte tuntavalt vähem olla harilikult maksetamast tasust sama tööd eest. Selle seisukoha on väljamaal omaks võtnud mitte üksi omavalitsuse asutused, vaid ka riigivalitsuse asutused.

Mis aga mujal haritud ilmas aabitatöde, ei tarvita meil seda mitte olla. Alles hiljuti veel lõendas rahvuslik-wabameelse rühma (Witka rühma) liige Tallinna linnavalikogus, härra Koost, et ühiskondliste tööde tasu peab väike olema, sest see on abiandmine töölistele. Tema rahu ei rikkunud sugugi pahempoolsed mahelhiited, mis siis selle „a b i r a h a“ eest tööd nõutakse.

Samal seisukohal asus ka töö-hoolekande ministereerium, määrates ühiskondlistel töödel töötavatele töölistele tasuks 100—120 marka päevas, mis waewalt korteri tasuks ja kütteks jatkus, kuna perekonna ülalpidamiseks nähtavasti taru moodi näljase kapa imemisest jatkuma peab.

Alles vähene tööwiljakus ühiskondlistel töödel fundis ministereeriumi arwesse wõtma Tallinna linna töökaitse osakonna ettepanekut, võimaldada töölistele ühiskondlistel töödel vähemalt liikitöö tegemist, tasudes seda taskide järele, mis mitte märksa ei erineks harilikust töötajust sama tööaladel. Samuti anti kingitusema töölistele, kes odawa tööpalgaga jõuludeni töötanud, paar saapaid.

Kamakindlat tööta tööliste eest hoolitsemist ei ole meie omavalitsused, kui ka töö-hoolekande ministereerium mitte teostanud, olgugi, et juba aasta eest selge oli, et tööpuudus aina kasvab ning laieneb. Meie omavalitsused näidid kõigi meeletuletuste ning näpu-

näidete wastu kurdid olemat. Kui aga tööpuudus käes oli, siis korraldati ülepea kaela tavalisi mullatöid, kus aga selgus, et üegi mullatööde jaoks tööristad täielikult puudusid. Walitus oli walmis töölistele tööpalka maksma, tööta töölistel nõudsid tööd, kuid linnavalitsused hakkasid alles tööd otsima ning tööristu walmistama.

Eriti on olnud lubamata loid ühiskondl. tööde korraldamisel Tallinna linn. Tööbörstel on registreeritud 1200 tööta tööliste ümber — tõeliselt võib tööta töölisti 4.—5.000 ümber olla — linnavalitus aga ei saa ja ei suuda hoolimata ministereeriumi rahalistest toetustest tööd muretsema rohkemale, kui 4—500 tööta töölistele! Alles peale jõulu tõi tööliste arwu 800 kuni 900, kuna algusest peale wähe-malt 1500 tööliste jaoks peaks tööd korraldatud olema. See on uueks õpetuseks, et kommunistid hoolimata omast suurest arwust linnavalikogus, humitunud ei ole töölistele praegust elujärge parandada aidata. Nemad on ametis nõukogude paradisi sepiwemiseega Gestile ja kõik muu on nende arwates kurjast ning tühi puru. Ja mida halvem tööliste elujärg, seda kergem on lootust aratada kõiguga lubadustega, mille täitmine muidugi hoopis teine küsimus on, kui wõim ford Wene wõimumeeste käes.

Jaa küsimus meie tööliste elus sunnib meid ikka jälle uuesti meele tuletama — tööliste jõud on ühinemises, kindlas korralduses. Töölistel asutage ametiühifusi! Wõtte ford oma saatus oma kätte. Meie elujärge parandus nõuab meilt palju ja wistat tööd, tarwis on lüua ühifused, mis ei pea halmaks üht sammu, mis aitaks meid seda silmist lahti pingutada, mis meid matta ahwardab. Senised koemused aga näitawad, et kommunistid selle silmusesse keeratud nõõri ühest otsast, meie tagurlastel teistest otsast fikutawad. Töölistel, sirutage oma lihased wälja ning raputage uuel aastal uue jõuga — need mõlemad kbie-keerutajad oma turjalt!

Tööpuuduse wastu finnitus ja tööta tööliste toetamine wäljamaal.

Et saada ülewaadet tööta töölistele abiandmise korralduse kohta ühifustes maades, pööras Rahwuswaheline Ametiühifuste Liit ringkirjaga ühifute maade Liitude poole. Esialgul päris ta teateid aljargnemate tähtsamate küsimuste kohta, kuna ka kawatseb edaspidi küsimust ühifkassalistemalt kättada.

Küsimised on järgmised:

1. Kas on olemas riiklik tööta tööliste finnitamine tööpuuduse wastu, wõi on

olemas tööta tööliste toetamine, wõi on mõlemad siisteemid korraga tarwitusel?

2. Kui on olemas tööta tööliste finnitamine tööpuuduse wastu, mis allikatest on pärit selleks tarwisminemad rahalised summad? Kui on tarwitusel tööta tööliste toetus, kus kaadakse selleks summe?

3. Kui on olemas tööta tööliste toetus, kas on ühifud tööharud kestwast wõi ajutiselt abisaamisest korraldatud?

4. Mitmendal päeval peale töö kaotuse on õigus toetust saada?

5. Misjulguse aja kestel võib toetust saada?

6. Misjulgused on toetusrahade alam- ning ülendamäärad? Antakse ka perekonna- abirahastid?

7. Kas võib abisaajalt nõuda toetuse eest ka tööd?

1. Küsimise peale — Kas on olemas riiklik töötä töölise finnitamine tööpuiduse vastu, või on olemas töötä töölise toetamine, või mõlemad süsteemid korraga? — samuti teise küsimise kohta sai Rahvusvaheline Ametiühijuste Liit järgmised vastused:

Belgias.

Belgias ei ole riikliku töötä töölise finnitamist, jeda korraldamad peaaesjalikult ametiühijused. Kuid riik maksab toetusena 50% ametiühijuste liigete poolt makstud summaest. See toetus kantakse töötä töölise kassasse kriisi fondina ning organisatsioonid, kes kiitkuse saavad, võivad saada sellest fondist avantsje. Selle korral on valitjusele rahvuslik kriisifond, kust neile töötä töölisele veel 30 päeva kestel toetust antakse, kellele ametiühijused toetuse lõpetanud. Kui tööstuskriis veel kestab, võib ka toetus pikendatud saada. On organisatsioonide töötä töölise summad otjas, siis võtab rahvuslik kriisifond oma peale kõik ametiühijuste kohustused töötä töölise vastu.

Algul teguti järjekindlalt selle põhio- te järele, kuid sestsaadik, kus katolik erakonna minister on tööministeeriumi eesotsas, antakse äärmise häda sunnil veel kriisifondist abi.

Daanis.

Töötä töölise finnitamine sünnib Daanis ametiühijuste töötä töölise kassade kaudu, kes valitjuse poolt on tunnustatud. Rahalised summad kogunevad osalt liigete maksudest, osalt valitjuse toetussummadest. Riigi juurde maks teeb harilikult wälja 35% ametiühijuste liigete maksust korjatud summaest. Kogunemad annavad omalt poolt 30%. Seega teeb wälja riigi ning kogunemad abiraha 65% liigete poolt kogutavast summaest.

Peale selle on olemas kriisifond nende töölise toetamiseks, kes keewa tööpuiduse töttu ametiühijusest enam toetust ei saa, see tähendab, kui wimmasel ajal kuul oli teataval ajal töötä töölise 50% enam, kui keskmiselt samadel kuudel 14 aasta kestel, ning on wähe- malt 7½%. Selle fondi summad panemad kokku riik, kogunemad ja tööandjad.

Saksamaal.

Saksamaal ei ole riikliku finnitust tööpuiduse vastu, kuid juba oktoobri kuust 1923.

a. on kohustatud jeks otstarbekes kulutatuid summe nii tööandjad kui töölised kandma, kusjuures kumbki pool poole osa kuludest kannab.

Kuludest osa võtma on kohustatud kõik töölised ja teenijad, kes illes võetud haigekassa alla. Seega on kohustatud töötä töölise toetusraha maksma kõik töölised ja teenijad, kelle aastane sissetulek on kuni 2.400 Saksa marka (umbes 240.000 Eesti marka, või kes kuni 20.000 Gmf. kuus teenivad), samuti nende ettevõtete pidajad. Kuid toetusmaksude maksamine ei anna veel õigust töötä oleku ajal abiraha saada. Toetust saavad ainult need, keda tunnustatakse eriti raskest seisukorras olevaiks. Selle tagajärg on, et suur osa töötä töölise, hoolimata töötä töölise toetusmaksu tasumisest, ise töötä oleku korral toetusest ilana jäävad.

Ragu tähendatud, kannavad suurema osa kuludest tööpuiduse vastu võitlemisel töölised ja tööandjad. Omavalitsused maksavad neist kuludest tavaliselt ¼, kuna töölised ja tööandjad ¾, maksavad. Maksude suuruse ülendamääraks on 3% palgast (seega tööandjad kui ka töölised igaüks kõige enam 1½% palgast tasuma peavad). Kui summadest ei jaitku, mis töölised, tööandjad ning omavalitsused on kohustatud andma töötä töölise toetamiseks, maksab puuduwa osa riik.

Inglismaal.

On olemas riiklik finnitus tööpuiduse vastu. Weerand kuludest kannab riik. Natuke enam kui ¾ kuludest kannavad tööandjad ja töölised natuke wähem kui ¼ kuludest.

Hollandis.

Hollandis on tarwitusele nõudanimetatud Daani tööpuiduse vastu finnituskord.

Tööpuiduse vastu finnitamine sünnib valitjuse poolt tunnustatud ning toetatud ametiühijuste poolt ellukutsutud töötä töölise kassade kaudu.

Riik ja omavalitsus kumbki maksavad 50 protsi, seega kokku 100% summaest, mis ametiühijuste liikmed maksavad töötä töölise toetamiseks.

Töölise kohta, kes nimetatud kassadest toetust ei saa, maksavad kohalikud omavalitsuste korraldused, kusjuures valitsus ainult neile omavalitsustele töötä töölise arwel toetust annab, kelle majanduslik seisukord wäga raske on.

Itaalias.

Obligatoorne töötä töölise finnitus, kusjuures nii töölised kui tööandjad ühewõrra kulufid kannavad. Valitsus annab omalt poolt 40 miljoni liiri (umbes 640.000.000 Gmf.).

Röuna-Slaavias.

On olemas ainult töötä töbliste toetamine. Haigus- ja õnnetus-juhtumise kinnituskorjaandid murestevad selleks raha, wõttes erinakkju 5% suuruses haiguse vastu kinnitamismakstust.

Lätis.

Ei ole ei töötä töbliste kinnitust, ei ka töötä töbliste toetust. Minult äärmiselt suure tööpuiduse korral antakse töötä töblistele, kes kauemat aega tööd ei ole leidnud, väikest toetust ainete näol, nagu raswa, leiba, puud jne.

Meemeli piirkonnas.

Kuni piirkonna leedulaste poolt enda alla wõtmiseni oli töötä töbliste kinnitus; õkkupeeringisel jäi see ära. Ametiühisuste kestwa pealekõlmise tagajärjel andis walitus määruse wälja, mis töötä töbliste eest hoolitsemise omawalitjuste ühenduste ülesandeks teeb.

Austrias.

On riikline kinnitus. Kuludest kannawad: töödandjad ja töblised kumbki 42%, riik 14% ja omawalitjustes 4%.

Poolas.

Selamise aasta 1. septembrist on olemas riikline töötä töbliste kinnitus. Töödandjad maksawad 1½%, töblised ½% ja riik 1% wäljamaksetud palgade summast.

Rootsis.

Puudub igasugune riikline töötä töbliste kinnitus, samuti ei maksa riik mingisuguseid toetussummasid ametiühisuste töötä töbliste kasjadele. Kõikimust arutatakse, kuid lahendust ei ole seni leitud. Wiimase majanduskriisi ajajärgul olid riigipäew ja walitus sunnitud puuduse pehmendamiseks abinõusid tarwida. Kõik arwatakse, et riik ja kogukonnad umbes 250 milj. krooni selleks otstarbeks wälja, mis suuremalt osalt hädaabitööde korraldamiseks tarwitati.

Schweitsis.

Riikline kinnitus lõpetati 1. juulil m. a. Praegu arutatakse seadust, kus ettenähtud riikline lisamaks Genti süsteemi järgi.

Hispaanias.

Riigi tööministeerium annab väikest toetust ametiühisustele, kes oma põhikirjade kohaselt töötä töblisi toetawad. Töötä töbliste toetamine ei ole seadusandlisel teel korraldatud.

Itsheho-Slowakkias.

On maksimas riiklik töötä töbliste toetus. Raha toetamiseks annab riik.

Ungaris.

Ei ole ei riiklik töötä töbliste kinnitust ei ka toetust.

Ranadas.

Ei ole samuti riiklik toetust töötä töblistele.

3. küsimise kohta — kui on olemas töötä töbliste toetus, kas on ühtikud tööhärad kestwalt wõi ajutiselt abisaamisest korraldatud? — olid wastused järgmised:

Belgias.

Kriisifondist ei anta abi kodu töötawatele töblistele.

Daanis.

Neis tööstusharudes ei anta toetust töötä töblistele, kus ei ole kindlaks tehtud erilist tööpuidust.

Saksamaal.

Ei saa toetust osa põllutöblisi, nimelt need, kel vähemalt aasta leping on, samuti ei saa toetust merimehed, wiimase ajal hakatakse aga ka merimeestele toetust andma. Üldiselt antakse abi ainult äärmist puudust kannatajatele töötä töblistele.

Hollandis.

Üldiselt põhimõtteks on, et abi antakse töötä töblistele neis tööstusharudes, kus kriis olemas. Tegelikult ei peeta sellest aga kinni ja toetust saawad kõik töötä töblised.

Röuna-Slaavias.

Wäljamaalased töötä töblised saawad ainult siis toetust: 1) kui nad on sloweenlased ning on maal kui poliitilised pagulased; 2) kui wastaw riik ka Sugo-Slaawia töötä töblisi toetab.

Itsheho-Slowakkias.

Põhimõttelikult ei anta toetust hooaja töblistele. Walitus on aga oma määrustega teinud erandi ehitustöblistele, kel on õigus tööhooaja kestel töötä oleku ajal 4 nädala jooksul saada abiraha. Soolakande ministeeriumil on võimalus toetada ettemõtjaid, kes tööpuiduse ajal töblisi lahti ei lasse. Sarnasel korral maksab riik 70 kuni 90%, kuna puudwa osa maksawad juurde ettemõtjad. Wiimase ajal on aga abiandmist kumbawalt kitsendatud. Soolakande ministril on õigus abiandmist lõpetada ühtikutes tööhärades ja koguni maakondades, kui tema arvanemise järele töövõimalused on suurenenud, wõi tarbeainete hinnad langedud. Sel põhjal lõpetatakse ühes tööhärad teise järele, ning ühes maakonnas teise järele abiandmine, olgugi, et tööpuidus suur on.

4. küsimine: — Mitmendal päewal peale tööpuiduse on töbliline õigusstatud toetust saama?

Belgias: Sgal kasjal oma korraldus.

Daanis: 6 wõi 7 päewa pärast. Ühtikutele hooaja töödel 18—20 päewa pärast.

Saksamaal: 6 tööpäeva pärast. Omavalitjustel on aga õigus seda aega 3 päevani lühendada, mis ka suuremalt jaolt tarvitusel on.

Inglismaal: 3 tööpäeva pärast.

Hollandis: Igal kasjal oma korraldus.

Itaalias: 8 päeva pärast.

Jugo-Slaavias: 15 tööpäeva pärast.

Austrias: 7 töötä tööpäeva järele.

Poolas: 10 töötä tööpäeva pärast.

5. ja 6. küsimine: Mis aja kestel võib saada toetust? Misugune on toetusraha alamäär? Antakse ka perekonna abiraha?

Belgias.

Rasvadel väga mitmesugused korraldused, kuid ilmselt on, et toetust võib saada, kui esimesel 2 nädalal tööline oli töötä üle 2 päeva nädalas ja järgmistel nädalatel enam kui üks päev. Samuti on teaduses ettenähtud, et toetus ei tohi suurem olla, kui $\frac{2}{3}$ harilikult palgast. Tarvituse korral makstakse rahvuslikest kriisifondist perekonna abiraha.

Daanis.

Abi antakse vähemalt 70 päeva jooksul ja kõige enam 140 päeva kestel, kooskõlas kasjade erimäärustega. Mees- ja mees-töölise vahel ei tehta vahet toetuse saamisel, kuid vahet tehtakse täiskasvanu ja poole liik-memaku maksjate ametiühisuste liigete vahel. Perekonna abiraha ei anta.

Saksamaal.

Nasta kestel võib abi saada ainult 26 nädalat. Eriti rasketel oludel on õigus toetust anda veel 13 nädala jooksul, teega ilbiselt 39 nädala kestel. Tööministeerium määrab toetusraha ülennmäära. Omavalitjustel on õigus vähemaid määre määrata, kuid harilikult antakse töötä töölisele välja ministee-riumi poolt kindlaks määratud ülennmäärad. Sinned jagunevad kolme majanduspiirkonda, ja majanduspiirkonnad omakord 4 kohaliku klassi, mille taajärjel toetusmäärad väga mitmesugused on. Samuti on perekonna toetusraha määra mitmesugune majanduspiirkon-na ja kohaliku klassi järele.

Inglismaa.

Antakse abi niikaua kui töötä olef kestab. Abiraha antakse 18 shillingit mees-töölisele ja 15 sh. nais-töölisele, $7\frac{1}{2}$ sh. meesnoorele ja 6 sh. naisnoorele töölisele nädalas töötä olefu korral. Perekonna toetusraha antakse 5 sh. naise kohta ja 2 sh. lapse kohta nädalas.

Hollandis.

Mõned kasjad makstavad 90 päeva kestel, mõned 60, 40 ja koguni 30 päeva kestel aastas. Abiraha suurus on väga mitmesugune.

Itaalias.

Töölisele, kes 24 nädala kestel kasvasse on maksnud, saavad 20 päeva jooksul abiraha, kes 120 nädala 36 päeva kestel. Abi antakse päeva kohta 3,25 liiri mees-töölisele, 2,5 liiri naisele. Noortöölised saavad 1,25 liiri.

Jugo-Slaavias.

Kõige enam antakse abi 6 nädala jooksul aastas. Abi antakse 8 dinari päevas. Kui on kaht perekonnaliiget või enam ülevalpidada, antakse veel 5 dinari perekonnaliikme kohta päevas.

Austrias.

Antakse abi 30 nädala jooksul aastas. Täisealised saavad 6000 kuni 24.000 krooni päevas, noored 6000 kuni 16.000 kr. Peale selle antakse perekonna abiraha. Ka pühapäeva jaoks antakse abiraha. Kui töötä tööline on abi saanud 30 nädala kestel, võib abiraha väljaandmine pikendatud saada erilise määruke kaudu.

Poolas.

Abi antakse ainult 13 kuni 17 nädala jooksul aastas. Kuni 18 eluaastani ei anta abiraha. Vanematele töölisele antakse 30—50 protsenti palgast.

Usheslovaakkias.

Ennem anti $1\frac{1}{2}$ aasta kestel abiraha. Suid 1. juulist m. a. anti ainult 6 kuu jooksul aastas toetust, järgmistel 3 kuud võib veel vähendatud toetust saada. Abi antakse kogufondades, kus kuni 7000 elaniku — 6 kc. päevas, suuremates kogufondades 7,5 kc. Nefei-swatele perekonnaliiketele, kes töötä, antakse 3,75 kc. päevas. Kogu abiraha ühe perekonna kohta ei tohi suurem olla kui 14—15,5 kc. päevas.

Kui rahaministeerium leiab võimalikuks teatavates piirkondades jätkada toetust üle 6 kuni, siis ei tohi toetus perekonna kohta tõusta üle 8 kc. päevas.

*

7. küsimine — kas võib abisaajalt töötä töölisele toetuse eest tööd nõuda? Selle kohta teatasid ainult Usheslovaakkia ja Saksamaa, et seal see võimalik on. (R. M. L.)

Wene kutseühisused ja Amsterdam.

Inglise töölise jaadikute viibimise puhul Wenemaal toob „C. B.“ nr. 2223 pikema kirjutuse Wene ametiühisuste juhtide kawatustest ühendusesse astumise Amsterdami Internatsionaaliga. Ühendatult on kirjutus järgmine.

Toimetus.

Praegu peatame ühe küsimuse juures, mis uuesti kerkinud päevakorrale Inglis ametiühisuste jaadikute sõiduga Wenemaale ühtluse loomiseks rahvusvahelises kutseühisuslikes liikumises. 6-dal Wene ühisuste konverentsil peetud Pürseli (Inglis) kõne sisu on lühike ja selge: meie, Inglisekutseühisuste esitajad, saame kõik tegema, et Wene kutseühingud rahvusvahelise kutseühisuslike liikumise ridadele vastu võetaks, s. o. Amsterdami Internatsionaali. „Amsterdamiase“ Pürsel'ile ei ole selles midagi uut. Amsterdami Internatsionaal on algusest saadik püüdnud saada Wene kutseühinguid oma liikmeks, kuid kõik püüded on seni tagajärjetuks jäänud Wene kutseühingute kommunistlike juhtide vastatõtamise tõttu, kelle rahvusvahelise poliitika peaaesandeks kõik need aastad on „Amsterdami“ lõhkumine. Ka selai korral, vaatamata Pürsel'ile avaldatud kiitusest, leidis tema kõne vastuööti. Oma vastukõnes ühtluseloomise asjus ütles Tomski: „See on raske ja kestev töö. Meile ei ole see mitte ainult (?) Wene ühingute ühe eht teise eeltingimise täitmisel Amsterdami liikmeks astumise küsimuseks. Pikkamisi, aga kindlasti soetades omale uusi poolehoidjaid, jõuame meie sinna, et töölise klass ja tema ühingud ära tunnevad tungivat vajadust ühenduse järele ja loovad uue ühise Internatsionaali ilma mingisuguste tingimisteta, sel ja ainult sel teel võib, meie arvates, teostuda töölisklassi ühinemine.“

Celmise aasta juulil Kominterni ja Profinterni kongressidel ülesseatud tegevuskava põhjal paneb Tomski Wene ühingute Amsterdami Internatsionaali liikmeksastumise ideele vastu teise kutseühingute rahvusvahelisel ühendatud konverentsil arutatava uue Internatsionaali idee. Saal pool, kus on organiseeritud mastarind, sünniksid valimised konverentsile proportsionaalsel alusel, pariteetlisel alusel koosseisva valimiskomisjoni juhatusele. Wenemaal seda muudugi ei oleks, sest et siin igasugune avalik organiseeritud kommunistide vastane väljaastumine on võimata väljaspool Euroopat, isegi rahvusmaailmas, on töölise demnidest, aga mitte Wene riigi klassi armel elava Amsterdami internatsionaali osavõtt niisugustest pariteetlistest ko-

misjonidest võimata, juba rahalistel põhjustel ja kuna suurema osa hommikumaa kutseühingute algajmelise iseloomu kannavad, muutuksid valimised konverentsile kominterni ja profinterni agentide käes mangukanniks.

Pariteetlisel alusel seisivad valimiskomisjonid platvormi väelustega ja professionaalsete valimistega, mõiksid tequtseda ainult keht- ja Ohtu-Euroopas, kus ühingud peale mõne ühiku seisavad „Amsterdami“ alusel. Siin pöörab rõhu enamuse töölismassist kommunistidele selja, kuna ühendatud konverentsile jaadikute valimiskomisjon annaks Sinowjemi ja Dosowski truudele käsitutele võimaluse Amsterdami internatsionaali ja tema sse kuuluvate ühingute lõhkumist.

Viimasel kominterni koosolekul seletas Dosowski avameelselt selle „strateegilise manööveri“ mõtet. Peaasi, mis meid huvitab, on: Kas annavad need ettepanekud, mis amsterdami lastele teeme, meile võimaluse ligemale tungida neile massidele, mis reformilistes ühingutes on. Meid huvitab: kas on võimalik meil nende ettepanekute põhjal tungida reformilistesse ühingutesse, kas võime võita endale töölismassi veel suuremat poolehoidu..

Kõige vähem mõtlen ma profinterni tegevuse lõpetamise peale — meie taktika toob meid wastupidisele sihile: Amsterdami internatsionaali tegevuse lõpetamisele... Meie oleme kutseühisuslike liikumise ühtlustamise pool sellepärast, et see võimaldab kommunistidele tegevuse juurendamist. („Pravda“ 20. juulist).

Weel avalikumalt räägib Sinowjew: Kui keegi tõesti usub, et siin jutt on abielusidemetest amsterdami lastega, siis ei maksa selle üle üldse enam rääkida. Kui mina räägiksin selles mõttes, siis peaks mind välja visatama: vähemalt mina teeksin seda nendega, kes niisugust ühendust tahaksid. Meie tahame enda sõjariista nii pöörata, kui seda nõuab klassivõitlus ja need nõudmised on praegu sarnased, et meie peame kõrvalised teede kaudu püüdma kutseühingutes ühtlust alal hoidma(!?) ja nendes omale poolehoidu soetada. Meie lootime, et võidame avalikus võitluses. See ei läinud korda! Meie peame sellesama küsimuse ülesseadma ja minema enam pikadajemat kätte.“ („Pravda“ 15. juulist).

Amsterdami internatsionaal ei mõtlegi mahvate tööd kergendada. Ei ole mingisuguseid asjalikke põhjendusi selles, et rahvusvahelise ametiühisuslike liikumise ühtlustamist peaks looma Moskva plaani järele, kottkute-

jutud rahvusvahelise ühendama konverentsi kaudu.

Profinternile kaajatundjad „wähemused“ on ka praegugi „Amsterdami“ ühingutes. Niimult Tšeho-Slowakkias ja Prantsusmaal on kommunistidel forda läinud lõpet tekitada ja luua uued „Amsterdami ühingutele“ paral-leelsed ühingud.

See, et Wene kutseühingud kuni käesolewa ajani ei astu Amsterdami internatsionaali liikmeks, on peataktistuseks kutseühijuslike liikumise rahvusvahelisel ühtlustamisel ja kutseühijuslike ühtluse kindlustamiseks igal maal eriti.

Seni kui Wene ühingud kominterni käsul otsekohe tegutsesid Amsterdami lõhkumise sihis, oli loomulik, et nad kutseühingute rahvusvahelise liidu liikmeks ei astunud. Kuid nüüd, peale mõneaastast asjata katset Amsterdami kukutada, heidetakse see kama kolikambri ja soovitakse ühineda Amsterdamiga, kuid mitte Amsterdami liikmeks astumise kaudu, waid sulades ühte uude internatsionaali. Miks? Mis takistab Wene ühinguid astumast Amsterdami internatsionaali? Kas internatsionaali põhikiri wõi konverentsi otsused? Mis on siis põhikirjas ja neis otsustes

Wene ühingutele vastumõttamat? Amsterdami internatsionaal ei ole kunagi ära ütelnud üht eht teist põhikirja punkti ja otust uuesti otjustanud, kui seda nõuab kutseühijuslike liikumise rahvusvahelise tööliste ühtluse loomise vajadus. Kuid Wene kutseühingute juhid ei ole katsunudki ära tähendada, misuguseid muudatusi põhikirjas ja otsustes tegema peaks, et need Wene ühingutele vastumõttamad oleks.

Siin on veel üleliigne kord Wene kutseühingute juhid näidanud, et nende soow rahvusvahelist kutseühijuslike liikumist ühtlustada, mitte tõsine ei ole. Wene ametiühijuste rahvusvaheline poliitika on ka praegu sihitud waenukõlvamisela ja ühise wäerinna hüüdfõna kasutamisele Amsterdami internatsionaali mõju laienemise takistamiseks. Alles sel juwel otsustas kominterni kongress peale kestwamaid waelusi rahvusvahelise kutseühijuslike liikumise ja ühise wäerinna asjus, et „ühise wäerinna taktika oli ja jääb kommunistlike eelwäe revolutsioonilis-strateegiliseks manöövriks, wõitluses eestkätt kontr-revolutsioonilise sotšiaaldemokraatia juhtide wastu, aga ei mingil tingimisel ühingu taktika ja nende juhtidega“ („Prawda“ 23. juulist).

Burcell „rumalad“ kõned, Dudgeesti targad kõned ja Losowsky tõeliselt rumalad kõned.

E. Dudgeest.

(Rahvusvahelise ametiühijuste liidu sekretäär).

23. detsembri minewa aasta „Rote Fahne“ numbris ilmus kirjatükk pealkirjaga: „Burcell rumalad kõned ja Dudgeesti targad kõned“, kus punase ametiühijuste internatsionaali esimees Losowsky teist kord käsitleb minu „Vorwärtsis“ ilmunud kirjutust — ja sel korral jarmasel kujul, mis näitab, et Losowsky kõike nüüd soowib, kuid mitte Wene ametiühijuste ühinemist Amsterdami internatsionaaliga selle põhikirja alusel.

Nimetatud „Vorwärtsi“ artiklis tõin ära need eeldused, mille alusel ühinemine wõiks siindida. Seal tõin ette järgmised seisukohad: 1) Wene ametiühijused peavad olema iseseiswamad ja ei tohi rippuwad olla ei walitsusest ei ka kommunistlikest erakonnast; 2) Wene ametiühijused peavad loobuma rakuste loomisest teiste maade ametiühijustes; 3) peavad kindlad seisukohad wõtma sotšiaalseadusandluse kohta; 4) Wene ametiühijused peavad wõitlema ka Wenemaal sõjawäe ja sõja ettevalmistuste wähenemise kasuks.

Kes aga tahaks leida Losowsky kirjutusest selget wastust neile küsimustele, see oleks wäga

pettunud. See kirjutus on harilik enamlaste õhwaristamine, ning lõõfõnadega kasukunsti wõtete tarwitamine, ilma kõige wähe-ma püüdetä, küsimist käsitada, wõi selgelt üles seatud küsimistele otsekohest wastust anda — terwe see kirjutus on kommunistide poolt emmu proowitud ja tarwitusele wõetud wassimise taktika.

On tähtis seda eriti alla kriipsutada, sest need wassimised näitawad, et Losowsky tõeliselt punaste ametiühijuste ühinemist Rahvusvahelise ametiühijuste liiduga ei soowi. Teiselt poolt on Losowsky sunnitud oma seisukohade avaldustes teatama määrani tagasihoidlik olema, ning üldiste kõnekäänude taha end peitma, sest teda kohustab selleks enamlaste poolt wimnawal ajal hüüdfõnaks wõetud „ühise wäerinna“ taktika.

Kõige pealt punkti esimese kohta püüab Losowsky kõrwale põigata märkusega, mis ühele lubatud, pidawat ka teisele poolele lubatud olema. Amsterdami internatsionaal olewat ühenduses sotšiaaldemokraatlike parteiga ja Wene ametiühijused kommunistlike parteiga.

Selle märkusega tõendab ka Lofowsthy, et Ams-terdami internatsionaal rippumatu on poliitiliseft parteist, räägib ta ju ainult ühenduses olemisselt. Kuid Wene ametiühisused a l l u = w a d otsekohe kommunistilise parteile. Ja Lofowsthy seletab ise ka lõpus, „et Nõukogude ühisused wõtawad raha riigilt ja saawad ka edaspidi wõtma, kui neil aga raha tarwis on.“ Ka Wenemaal on wiist toetus wastastikune. Ja kes aineliselt teiseft ära ripub, ripub ka wõraalselt ära sellest teisest. Siin ei saa iseseiswuseft enam juttugi olla. Oletame nüüd, et Wene ametiühisused ühineksid Amsterdami internatsionaaliga: kas see siis tähendaks, et Wene riigikassa ka kohustuste täitmisel Ams-terdami suhtes avaneks? Kuid jarnast raha wastu wõttes jätuks Amsterdami internatsionaal kõige terawamaise wäholu uuenmaaja ametiühisuslise liikumise algmõistega.

Teise punkti kohta arwab Lofowsthy, et parem olewat waitida, et mitte ühinemisasjale kahju tuma. Selle tundelikuse „ühise wäerinna“ suhtes oleks wõinud Lofowsthy küll kõwale heita. Igatahes oli see ohwer selguse kulul täiesti üleaarune, kuna ju Lofowsthy juba ejiemest korral, kui ta minu kirjatükki kohta „Trud'is“ kirjutas, wäga põhjalikult käsitas teist punkti ning seletas, „et need olewat ju kommunistilised parteid, kes rakufesi loowad, ning et kommunistiline internatsionaal, ei ka kommunistilised parteid ei alluwat nõukogude ametiühisustele.“ Seega on täiesti lapsik kõrwalpoige nüüd tulla seletama, et seda punkti käsitada ei wõiwat, kuna ta ise hiljuti seda küsimust teises kohas põhjalikult käsitas. Ja arusaadaw, et ülalttähendatud Wene ametiühisuste äwarippumus kommunistiliseft erakonnast neid sunnib partei ettekirjutusi täitma ja rakufesi looma, nii pea kui see parteile tarwilik.

Kolmanda punkti kohta, mis käsitab wõitlust sõjakaaltheadusandluse eest, waitib Lofowsthy, kuna ta neljanda punkti kohta mõne naljaga maha saab ning asjakäiku nii kujutab, wagu peaks Rahwuswaheline ametiühisuste liit seda wõitlust Rahwasteliidu komisjonis, ta hiiwab lõpuks: „Punane armee, see on meie armee, meie oleme seda ühiselt kogu Wene töölisklassiga loonud; meie bo'ame teda ja toetame teda ka edaspidi.“ Seega on wõeldud, et Wene ametiühisused sõjajõudude wähendamiswõitlust seni ei pea, kuni Lofowsthy! seal veel õigus kaasa rääkida on.

Sellest kirjelduseft on selge järelsus, mis käesolewa kirjutuse algul tehti, et Lofowsthy on Wene ametiühisuste ühinemise wastu Rahwuswahelise internatsionaaliga Wiini resolutsiooni põhjal, kuid seda oma arwamist ei julge ta küllalt selgelt awaldada „ühise wäerinna“ juhthüüdeid silmas pidades.

Kuid Wiini resolutsioon ei anna selguse poolest midagi juure lisada. Rahwuswaheline ametiühisuste liit on seal oma seisukoha selgest ja otsekohe wälja wõlnud ning nüüd on kord wenelaste käes, oma seisukoha otsekoheft ja selgelt wäljendada. (R. U. L.)

* * *

Kui see nii on, et Wene ühingud on läbi wettinud lõhkumise waimuga, miks siis Ams-terdami internatsionaal on nõus wõtma neid oma liikmeks ja ei keeldu seda tegemast seni, kuni Wene kutseliingute liikumise põhjioon põhjalikult ei muntu. Miks, lõpuks meie, ühtluse poolehoidjad wenelased, kes paremini kui Teegi teine teame, et praegused Wene ühingud ei ole wabad Wene tööliseft koondused, et nad ei peegelda oma liikmete tõelisi tahtmiisi, miks meie oleme selle poolt, et Wene ühingud Amsterdami internatsionaali liikmeks astuksid?

See tõsiolu, et Wene ühingud on wäljaspool R. U. L., ei tähenda mitte ainult seda, et juur hulk tööliseft on wäljaspool rahwuswaheliseft koondust, aga ka seda, mis wõib olla, on peaasi, on alaliseft tahtumise Amsterdami internatsionaali arenemisel: see tõsiolu annab kommunistidel wõimaluse igal maal pidada wõitlust praegusaja ametiühisuslise liikumiseft, mitte liikumise konkreetiliste küsimuste lahendamise alal, waid filmatirjaliku hüüdsõnade „wõitlus ühtluse eest“, „ühise wäerinna“ all jne. Riisugune waieluse all olewate küsimuste käsitamine toob palju segadust ja wastastikku wihawaenu tööliseft ridades, nõrgestab töölisklassi wõitluswõimet ja suuremalt osalt ei wii tööliseft laiemate hulkade klassi- list arusaamist sammugi edasi. Wene kutseliingute Amsterdami intern. wastuwõtmine ei tähendaks põrmugi veel kommunistide demagoogia ja autu kihutustöö lõppu ühingutes. Kuid see sunnib kommunistilise ametiühisuslasi palju suuremal määral, kui praegu, oma tõsi wärwi näitama, nii kui fakselased ütlemad, ja andma otsekoheft wastuseid paljude nende konkreetsete küsimuste kohta, mis iga päew ühingute ees üles ferfiwad. Ja nimelt siin, liikumise konkreetsete küsimuste offustamise juures kujuneb wälja töölisklassi tõsine ühtlus.

Wene kutseliingute R. U. L. liikmeks astumine awaldab tingimata Wene töölisklassi meele mõju. Lapsit oleks uskuda, et see mõju oleks juur ja awaldus pea. Kuid ta nõrgestaks meil tuntawalt korda, mis töölisklassi liikumise pisematki kalduwust iseseiswuse ja isetegemuse poole toorelt maha surub, mis iseloomulik meil walitsewa eba-proletaarilise diktatuurile. Soopis ilma tagajärgedeta Euroopa mõju meile ei jää.

Wene tööliskitumise raskele seisukorral tooks ka iga väikene elemus wastukaja.

Wene ühingute Amsterdami internatsionaali liikmeksastumise kiisimus on algusest jaadik meie lipufirjal seisnud.

Wiimasel Moskwa kubermangu keemikute ühingu kongressil, oktoobris 1921. a., kus meie olime enamuses, wõeti wastu otsus, mis tunnistas Wene ühingute Amsterdami Internatsionaali liikmeksastumise tarwilikkus. See keemikute kongressi otsus oli põhjenduseks, et kommunistid selle wiimase erapooletu ühingu wägivaldselt üle wõtsid.

Mates 1. weebuarist sel aastal hakkab

„Ametiüh. kuufiri“

ilmuma

2 korda kuus.

Tellimise hind 10 mkf. kuus. Uksiknum-
mer 5 mkf. Tellimised saata — mitte wä-
hem kui kuue kuu peale — järgmisel aadr:

„Ametiühisusline kuufiri“
postkast nr. 367. Tallinn.

Wõitlus Wene kutseühisuslise liikumise üht-
luse ja rippumatuse pärast ja Wene ühing. Am.
intern. liikmeksastumise eest on alati tihedalt
üksiteisega seotud olnud. Wene ühingute side
Amsterdamiiga saab tulewikus toetuspunktiks
olema wõitluses Wene kutseüh. liikumise rippu-
matuse eest.

Nähtawasti ei ole kaugel enam jee aeg, kus
Wene ühingute R. U. S. liikmeksastumise kiisi-
mus reaalse kuju wõtab. Profinterni jõud ka-
haneb tugewasti ja kui selgub „ühendawa kong-
ressi“ kokkukutsumise lootusetus, teewad Wene
kutseüh. liikumise juhid uue pöörde ja algawad
läbirääkimisi Wene ühingute Amsterdami int.
liikmeksastumise üle. Waidugi ei tee komm.
Wene ühingute juhid seda selleks, et Amsterd.
intern. jõudu suurendada, mitte selleks, et tõsi-
selt läheneda Amsterdamiile, waid selleks, et
rahwuswahelises liikumises mitte täiesti isolee-
rituks jada ja R. U. S. liikmeksastumist kasu-
tada selleks, et rahwuswah. am. üh. liikumist
kommunistlike mürgiga mürgitada.

Kuid rahwuswahelisel liikumisel on oma
isemised arenemisjadused ja need wiitwad töö-

lisklassi kommunistlike unistuste wäljasuremi-
sele, liikumise terwenemisele, isemise ühtluse
tugewnemisele. Wene kutseühingute kom. juh-
tide katked Amsterdami intern. seesmisest kõi-
gutada, wiitwad lõpuks Moskwa „wägilasi“
laiemate tööliskihkade ees enesepaljastusele,
mis omakorda mõjub rahwuswahelise kutseüh.
liikumise terwendamiseks.

See ei tähenda muidugi, et Amsterd. int.
wõib iisfõitne olla komm. katse wastu Wene
ametiüh. R. U. S. liikmeksastumist kasutada
Euroopa töölise liikumise häwitamiseks.

Nende lõhkumiste wastu tuleb Amsterdami
intern. kõige jõuga wõidelda, mille läbi selgub
töölisklassile rida kiisumusi, mis määravad
proletariaadi wabade wõitluswõimeliste klas-
sistõitluse orgaanide põhijooned. Seni wõeti
seda, kui iseeneest mõistetawat, ilma et seda
ise kord ära tunni. Kuid praegu on iseäranis
kasulik meele tuletada, et selleks, et kutseühin-
gutes rahwuswaheline ühtlus oleks tõsiasi ja
wõiks tagajärjerikkalt areneda, peawad temasse
kuuluvad koondused kindlalt järgmist silmas
pidama:

1) Nad peawad demokraatlistel alustel
seisma, peawad kõikide abinõudega demokra-
tismi algidusi igasuguste wäljaspoolsete wägi-
waldsete kallalatumimiste wastu ühingute ise-
mises elus kaitsma.

Nad peawad olema wabad, rippumatud töö-
lisklassi organisatsioonid. Kindlasti tagasi liik-
kama, muu hulgas igasugu rahalise toetuse,
mis ei tule mitte töölise hulgast, iseäranis
walitusasutustelt;

3) Nad peawad kindlasti seisma kutseüh.
liik. rahwuslike ja rahwuswahel. ühtluse alus-
tel, ise mitte ette wõtma ega ka toetama, ei
organ., ei rahaliskelt mingisuguseid sammusi,
mis on shtitud Amsterdami intern. ja temasse
kuuluwate organ. lõhkumiseks ehk nõrgendamiseks.

Walikult kõige Euroopa tööliskonna ees
ei saa wene kutseüh. komm. juhid neid seisu-
kohti tagasi liikata. Tegelikus elus, intern. sees
saamad nad seda alati püüdma teha. Tegeli-
kult tuleb õhtumail ja ka warsti meil Wene-
maal nende seisukohtade ümber äge wõitlus,
mis lõpeb kindlasti nende põhimõtete wõiduga,
mis määravad kutseüh. isemise wõiste. Selles
wõitluses saab Euroopa proletariaat tegelikult
ära tundma, et ilma Wene tööliskitumise ter-
wendamata, ilma tema wabaastamata kommu-
nistlike hirmuwalituse alt on wõimata terwe-
nemist tuua rahwuswahel. tööliskitumisse ja
luna proletariaati tõeliselt wõitluswõimulikt
ühtlust.

Töölisliikumine Gestis ja väljamaal.

Rahvusvahelise Ametiühijuste Liidu ja sotsialistliku töölisinternatsionaali ühine istung.

Rahvusvahelise ametiühijuste liidu poolt Brüsselis 3. ja 4. jaanuaril kokku kutsutud ühine istung käsitas peaaesjalikult kaheksatunnitööpäeva, pagaritööliste töötöö ning Genfi protokollki küsimust. Nja mõtsid Rahvusvahelise ametiühijuste internatsionaali poolt feltjimehed Souhaur, Mertens, Grassmann, Dudgeest ja Sassenbach.

Böhhjalistude läbirääkimiste järele mõeti vastu järgmised otsused:

I. Kaheksatunni tööpäev.

Rahvusvahelise ametiühijuste liidu ning Sotsialistliku töölisinternatsionaali bürood, arutades ühisel istungil 3. jaanuaril 1925. a. küsimust, misjuguiseid ühiseid abinõusid tuleks tarvitusele võtta, et kõik riigid, eriti suure tööstusriigid, nii ruttu kui võimalik kinnitaks Rahvusvahelise töökongverentsi poolt vastu mõtetuid otsusi, eriti aga Washingtoni otsust kaheksatunni tööpäeva kohta.

Bürood on arvamisel, et kiire ning rahuldav küsimuse lahendamise on eriti tähtis töölisestele kui ka kogu inimkonnale.

Arvates, et 1925. a. esimese mai püha ettevalmistus, mille päevaböras esimeses järjekorras peaks seisma nõudmine kaheksatunni tööpäeva otsust kinnitada, selle nõudmise teostamist parlamentides tuntavalt toetaks, otsustasid bürood, et nii pea kui Prantsuse parlament Washingtoni lepingu kinnitab, ning hiljemalt aprillikuu esimesel poolel, kõikide sotsialistlike erafondade parlamentlised riigmad peavad esitama arupärimise ses küsimuses.

II. Pagaritööstuse töötöö.

Rahvusvahelise ametiühijuste liidu ja Sotsialistliku töölisinternatsionaali bürood kaalusid oma ühisel istungil 3. jaanuaril 1925 töötöö kaotamist pagaritööstuses, ühenduses vastava rahvusvahelise lepingu kava, mis sel puhul VI. rahvusvahelisel töökongverentsil esimesel lugemisel vastu mõeti.

Mõlemad rahvusvahelised bürood teatasid oma täieliku poolehoidu kaudu, mis vastab pagaritööliste õigustatud nõudmistele.

Bürood pööravad eriti sotsialistliku töölisajakirjanduse poole, et nad kõige suurema energiaga asustid selle lepingukava heaks kihustööle.

Edasi otsustavad bürood, et igal maal asustid ühendusse poliitilised kui ka ametiühijussilised organisatsioonid, et VII. rahvusvahelisel töökongverentsil, mis algab mailul Genfis, saats leping teitel lugemisel vastu mõtetud, ning et kindlustatud oleks tema kinnitamistähtajaks määratud ettenähtud aeg, nimelt 1. jaanuar 1927. a.

III. Genfi protokoll.

Selle otsuse hääletamisel jätsid Inglis Labour Party omad hääled andmata, sest et ta enne tahtis läbi rääkida oma organisatsioonidega. Otsus mõeti vastu ühel häälel: Ühine istung ei tee omale pettelujuustu Genfi protokollki kohta, siiski tunnustab ta, et see protokoll on oluliseks edusammuks ilmarahu jalulejadamisel ning kui Genfi protokoll ei saats kinnitatud ja väewähendamise kongverents mitte kokku ei astuks, seega rahvad oma julgeoleku kindlustamist oleks junnitud otsima eri-toetuslepingutes, ning seega tagasi peats pöörama ütsteise vastu sihitud allianside juure, mis juurendaks aina maailmas jõja hädaohju.

Ühine istung otsustab seega, et kõigi maade töölisliikumise kohus on, oma jõupingutust sihtida selleks, et saavutada Genfi rahuprotofolli kinnitamist, ning et nii ruttu kui võimalik saats kokku kutsutud ses protokollis ettenähtud väewähendamiskongverents. (R. U. L.)

Rahvusvaheline puutöölise unioon.

Londonis ära peetud Rahvusvahelise puutöölise uniooni täidejaatava komitee koosolekul otsustati ära pidada rahvusvaheline puutöölise kongress 20., 21., 22. ja 23. juulil 1925. a. Brüsselis. (R. U. L.)

Ruidas Wenemaal tööpuiduse vastu mõibelbafje.

Soolimata „koostööst Euroopa kodanluse ja kapitalistidega“ ei taha Wenemaal ifka veel korda minna oma majandusele jalule upitada, ainate valmistust tösta ning tööd tööta töölisestele leida. Selle tunnistuseks on suur tööpuiduse kasvamine viimastel kuuldel. Ametlikkude andmete järele oli 1. mail 1924. a. 45 linmas registreeritud tööta töölise arv 869 tuhandedi tõusnud, abi said nende hulgast ainult 178.200 töölisi, j. o. vähem kui üks weerand.

Nõukogude ametkonnad, kes teatavasti ainult töölise hirmisid kaitsevad. Leidid nriid mäga lihtja abinõu tööpuiduse vastu mõitlemiseks Wenemaal — mõib olla teda koguni kaotada. Selle kohta kirjutab „Punane ametiühijuste bulletin“ nr. 59 järgmiselt: „Sõil-

juti lõpetati tööta töölise seisukorra selgitamine, kes Moskva tööstuskohtades olid registreeritud. See selgitustöö käis 107.688 tööliste kohta, kes olid Moskvas tööta töölisena registreeritud, ning sündis järgmiselt: 3ga tööta tööliste juure mindi koju, nendega aeti juttu ning nende elujärje kohta koguti andmeid. Tulomus oli, et 42.117 isikut, s. o. 39,2% registratsioonilehtedelt kustutati. Ligi 50% neist, keda kustutati, elas linna keskel, töllisraionis aga ainult 20%. Peale selle selgus, et ühiskond koguni autoomanikud olid ja tööta töölisena registreeritud hulgas olid enbijed võrreid ja õuefondsed.“

Waarwast võib küll ligi 40%, s. o. 2/5 tööta töölise nimekirjast kustutamist seletada sellega, et tööta töölise hulgas olid endised võrreid ning õuefondsed. Asjaolu jääb ikkagi puujana, et Wene nõukogude bürokraatia lihtjast 42.117 tööta töölisi nimekirjast maha kustutas ja sellega arwas tööpüudust vähendawat. Wäärrib ka tähelepanu, et mitte kaugelgi kõig tööta töölised toetust ei saa, seda nõuamad wenelased ainult teistes maades, kus see võimalust annab kaugete üteluste ning sõimu tarwitamisest jotsiaal-demokraatlike parteide ning walitjaste kohta. Ametlikkude andmete järele said 1. mail 1924. a. Moskwas ainult 32,3 protsenti (s. o. 1/3 osa tööta töölisest) registreeritud tööta töölisest toetust, ning Peterburis ainult 21,6% (s. o. ainult 1/5).

(R. U. L.)

Järjekorraline kommunistlike ametiühisuslike liikumise lagunemine.

Seine departemangu anarho-sündikalistlikele ehitustöölisetele, kes hiljuti wälja astusid kommunistlikest ülemaalisest organisatsioonist, järgnesid niidid Ghasz-Lothringei postitelegraafi-telefoni teenijad ning Marseille juurheltõkajate abiliste ametiühisused, kes ühel häälel otustasid ühineda Ametiühisuste Wiiduga.

(R. U. L.)

Waltjainete töölise internatsionaal

põõras kõigi maade weskütöölise ametiühisuste poole, et teateid jaada tölmise ja kandmise juures harilikult tarwitusel olemate kottide raskuse kohta. Selgus, et praegu weel suuremas osas maades 100 kilogrammi (umbes 240 naela) raskused kottid peaaesjalikult tarwitusel on. Kõik ühijused, kelle liikmed nii raskeid kandame käsitama peawad, kaebawad raskest tagajärgede üle, mis end awaldub selguroo kõwerdumises ning pragumises. Ühenduses sellega, et sõja tagajärjel töölisi halwasti toideti, on nimetatud haigused väga laialdased mõldritöölise ühijuste liikete hulgas.

Waltjainete internatsionaali täidesaatekomitee põõras Rahmuswahelise töökoimkonna tähelepanu asjaolule, et terwilele äärmiselt

kahjulik on kottide kandmine ja tölmine, mis üle 75 kilogrammi (umbes 180 naela), ning tungiwalt tarwilik on esitada keeluleping kõigi maade kohta, kus keelatud oleks kottide kandmine ja tölmine, mis üle 75 kg.

(R. U. L.)

Tallinna suurtööstuses seisuford halb.

Seisab 20. detj. l. a. a.-i. **Waberi wabrik.** Walitjwates ringkondes kaalutakse wabriku käimapanemise võimalusi. Wiimasel ajal on selgunud, et wabrik siiski, võib olla, et küll wäheha töölise arvuga uuesti tööd algab. On loota tellimisi oma- ja wäljamaalt.

Sadamatehaste üle kestawad waielused, kas tehaseid sulguda, — tuua kahju riigile, — wõi ümber korraldada. Käagitakse sadamatehaste ülewiimise Peetri tehase ruumidesse, millele Eesti pank 60—70 miljoniise laenu ules ütles ja mis kewadel arwatavasti enampakkumisel müügil tuleb.

WeneWalti tehase on hinge sees hoidnud ainult riigi laenudega ja endiste tagawarade müümisega. Seisuforda selgitab kaubandus-tööstusministeerium ja Eesti pank.

Tööd on küllaldaselt ainult **Marwa linawabrikul.** Tellimisi ja tooresmaterjalide saamise tõttu töölise arwu suurendamisele asutud.

Kreenholmi Soala wabrikus iise suurema tellimise täitmisele üle saja inimesel ületunnitööd.

Walga raudteehaste waguni jaoskonna töölise mure tööpuuduse pärast murtud, sest saamad 50 uue platvormi ehitamise tööd oma kätte, mis mitmeks kuuks tööd annab.

Tööd on loota **raudteehastel** ja tema kaudu ka teistel metalliwabrikutel. Teatavasti kawatsjati uusi wedurid tellida. Wimisri wasefiseismisel jääb tellimine ära, waid wanadel weduritel tehakse põhjalik remont: nii kui uued katlad jne. Peale selle wajatakse tulewikus õkivedamise tšisternisid, põlenõuwi wedamise wankreid, mis kõik hulga tööd annawad, ka Belgulinna tunnelite ehitamised toowad tööd juure.

Tallinna trükitöölise streik, mis kauemat aega õhus rippus, on sedapuhku liikwideeritud. Töömõtjad on tööandjatega uue töölepingu 14. nov. allakirjutanud.

Tarni rätsepatööl. ametiühisusele mõeti tööandjate poolt kollektiivleping ja palgatariif ules, mis 1923. a. märtsikuu streigi saawutas. Rätsepatöölise peakoosolekul, kus lepingu üleslitemist arutati, leidis, et streigiks praegu ebafoodne aeg ja jäi araootawale seisukohale.

Raudteelaste kutsühingute kongress peetakse ära 15.—17. märtsil t. a.

Ametiühijuste arv on viimaste jändumuste tõttu weelgi rohkem kokku kuivanud. Järele jäänud on: trükitööliste, rätseppade, fontori-, äri- ja kooperatiivi teenijate ja raudteelaste kutseühingud Tallinnas ja Tartus, Narvas mõni ühing ja ühitud maatööliste ühingud. Et kava nii kosta ei mõi, on selge. Kuba astumise metallitööliste seas sammusi uue ühijuse asutamiseks. Ja nende tegevuses, mis järele jäänud, on elavust märgata.

Tööliste ühijused maal on ilma korterita. Põllumehed oma maa peale maha ehitada ei luba. Selle tõttu on Lõvi tööliste ühijuse juhatus oma liikmete ettepanekul pööranud riiklavalitsuse kaudu ülemuse poole palvega, et tööliste maha jooks riigimehast maad antaks. Ja nüüd võtavad palve tagajärge.

Tallinnas uue töölistemaja ehitamine käe-vaakorral. Et tööliste majast, mis asub Waksali puisteel, on teised, mitte-kommunistlikelt mõtlejad töölistes kõrvale tõrjutud, on neis ringfondades aru peetud, kuidas saada töölistemaja, mis eesmärgile ja ülesandele vastaks. Nüüd on linna eelarve komisjon linnavalitsuse poole pööranud ettepanekuga, võtta mõimalust mööda 1925. a. eelarvesse summat tööliste maha ehitamiseks.

Tallinna ühise haigekassa järjekorraline kolimine. Senistest ruumidest peab, linnavalitsuse otsuse järele, 15. jaan. lahkuma. Praegu asub haigekassa küll neis ruumides, kuid otsib maha, mida osta võiks, et pääseda igavesest kolimisest ja kuhu mahutada kõik oma varandust ja asutusi.

Kuuldavasti kavatsesid Narva lina- ja kalevivabrikud **haigekassad ühineda**. Kulude kokkuhoidmise mõttes oleks pidanud seda juba ammuugi tehtama.

Linna tapamaja teenijad Tallinnas protesteerivad töökaitse komisjari korralduse peale, mille järele nad arvatud Tallinna ühise haigekassa alla. Seni korraldas tapamaja töölistele ja nende perekondadele arstiabi linnavalitsus, kuna nüüd teeks seda haigekassa, mille heaks töölistel palgast 2 prots. maha arvatakse.

Riigiteenijate hulgas on ärevus riigiteenistuse seaduse põhjal ette võetava teenijate liigitamise puhul klassidesse. Põhijeadus kaotab kõigijugused seisused ja eesõigused, kuid ülla jälle leidub demokraatilisid, kes kui mitte nii, siis teistiti, endise korra juurde tagasi veab. Si usi, et see liigitamine ümberlüütu, juhuslik, kui meeles pidada viimaseid seadusi, nii kui pensioni, ajutise toetuse jne. seadused. See näib olema ojav manööver vähema palgaliste suhtes. Kardetakse, et ka mabateenijaid

pensionid seaduse alt ja weel mujaltki maha „seletatakse“.

Pensioni seadus hakkas maksma 1. jaanuarist. Seni makseti abitarvitajatele ajutiste määruste põhjal. Nüüd tuleb ka neil uued palvekirjad, uued tõendusjed jne. ära anda. Mõõdustatatakse jälle uued komisjonid, tekitavad uued paberivirnad. Kas ei mõinud need endiste abijaaajate asjus vähem täli ja tähenäri-mist olla.

„Pääemalhe“ järele käisid 15. jaan. riigiteenijate organisatsioonide jaaditud riigivõnema jaures teateid jaamas, mis ka-vaatseb valitsus riigiteenijate majanduslise seisukorra parandamiseks ette võtta, ja kas on rahaminister eelkõige maha kutsutatud summa, mis sinna teenijate seisukorra parandamiseks üles võetud.

Valitsusele läbi vaatamiseks esitatud uus elukalliduse „näitaja“. Dja hindu rahuaegsetest madalamad, oja kõrgemad. Elukalliduse näitaja on väljamaal igal pool tarvitujel. See näitab, kui võrd kõigijugu hinnad võrreldes varemaste aegadega praegu tõusnud ja kuidas nad kõiguvad.

Seni oleme olnud ilma elukalliduse näitajata. Statistika keskbiuroo on küll avaldanud Tallinna turuhindade indeksi, mille aluseks võetud 1921. a. hindade keskmine näitaja, mis märgitud 100-ga. Seda aluseks võttes oli käesoleva aasta novembri näitaja 110,3, kuna ta sel aastal peaaegu terve aeg kõrgemal sellest piisunud. Siin on aluseks võetud ainult 24 ainet ja on seega liigagi puudulik.

Põhjalikuma töö näitaja alal on lõpetanud statistika keskbiuroo abijuhataja M. Tooms, kes läbi kaalunud on kõik tähtsamad elu tarvimevad ained: palk, korter, jõök, riieümine j. n. e. Kõik arvestused on ülevõidud kuld-krooni peale, kusjuures hinda on võrreldud rahuaegsetega, j. v. 1914. a. omadega, mis ka kuld-krooni peale üle viidud.

Kõige pealt paistab silma, et palgateenijad nüüd jeda tasi ei saa, mis 1914. a. Nii saab raudtee rööpa-seadja endisest palgast 96 prots., j. o. kokku 100 kuld-rubla asemel 96 rubla. Mida kõrgemale tõuseb palk, jeda vähem jaadakse praegu võrreldes endisega. Palkades 50—100 rublani jaadakse nüüd 50—60 prots. endisest. Kuid need isikud, kes enne ilma sõda said 100 rubla ja rohkem, saavad nüüd endisest 30—40 prots. Näiteks võiks olla Tallinna linnapea, kes endisest kuld-kroonidest saab kuus ainult kolmandiku. Seega ei vasta meie palgad, eriti kõrgemad palgad, rahuaegsetele normidele.

Mis puutub korteri hindadesse, siis on need rahuaegsete omadest märkha madalamad.

